REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za gospodarstvo, obrt, turizem in finance

Številka: 061-07-6/2023/6 Predlog
Ljubljana, 25. 10. 2023

Z A P I S N I K

6. izredne seje Komisije Državnega sveta za gospodarstvo, obrt, turizem in finance, ki je bila v torek, 24. 10. 2023, v Velikem salonu/I, Šubičeva 4, Ljubljana.
Seja se je pričela ob 17.00 uri in se končala ob 19.00 uri.

Prisotni:
- predsednik: Mitja Gorenšček
- člani: Lidija Jerkič, Danijel Kastelic, David Klobasa, Oskar Komac, Igor Marentič, Anton Medved, Ivan Meglič, Leopold Pogačar, Aleš Pulko, Jože Smole, Marko Staroveški, Branko Tomažič, Marko Zidanšek, Andrej Poglajen (namesto Mateja Slaparja)

Odsotni:
- podpredsednik: Matej Slapar (pooblastilo)
- člani: Bojan Borovnik, Peter Dermol, Luka Steiner

Ostali prisotni:
- Marko Lotrič DS RS
- Katja Rihar Bajuk MDDSZ
- Damjan Mašera MDDSZ
- Luka Mesec MDDSZ

Sejo sta sklicala in vodila predsednik komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide Danijel Kastelic (predsedujoči) ter predsednik komisije za gospodarstvo, obrt, turizem in finance Mitja Gorenšček (so-predsedujoči).

Dnevni red: (prisotni 15, za 15, proti 0)

1. **Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1D) – nujni postopek, EPA 1122-IX**

Ad 1)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1D) – nujni postopek, EPA 1122-IX, ki ga je v obravnavo predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija predlog o spremembah in dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1D) – nujni postopek **ne podpira**. (prisotnih 14, za 5, proti 7)

Komisija je predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1D) – nujni postopek, obravnavala zgolj kot zainteresirana, komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide pa kot pristojna. Komisija za gospodarstvo, obrt, turizem in finance je **podprla** zgolj predlog amandmajev reprezentativnih delodajalskih organizacij.

Pristojna komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide omenjeni predlog zakona podpira, ter ugotavlja, da se s predlogom zakona v nacionalno zakonodajo prenaša vsebino evropskih direktiv - Direktive 2019/1152/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o preglednih in predvidljivih delovnih pogojih v Evropski uniji (v nadaljevanju: Direktiva 2019/1152/EU) ter Direktive 2019/1158/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU (v nadaljevanju: Direktiva 2019/1158/EU).

Predlagatelj zakona želi zagotoviti tudi pravno varnost delavcev v okviru nadgraditve instituta postopka redne odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga in učinkovitejše varstvo predstavnikov delavcev pred odpovedjo. Urediti želi tudi obveznosti delodajalca, da zagotovi, da delavec v času uveljavljanja pravice do počitka ali upravičenih odsotnosti z dela ne bo na razpolago delodajalcu (ureditev t. i. pravice do odklopa v času izrabe pravice do počitka oziroma v času upravičenih odsotnosti z dela v skladu z zakonom in kolektivno pogodbo oziroma splošnim aktom) ter posebno delovnopravno varstvo delavcev, ki so žrtve nasilja v družini.

V povezavi z Direktivo 2019/1152/EU se uvaja novosti, povezane obveznostjo zagotavljanja informacij delavcu; pravico delavca, da predlaga spremembo pogodbe o zaposlitvi ali sklenitev nove pogodbe o zaposlitvi zaradi izboljšanja zaposlitve oziroma pogojev dela ter možnostjo seznanitve s podatki o uporabniku, h kateremu je delavec napoten na delo. Uvaja se tudi sorazmernost trajanja poskusnega dela v primeru sklenjene pogodbe o zaposlitvi za določen čas in prepoved poskusnega dela v takšnih primerih ter v primeru sklenitve nove zaporedne pogodbe o zaposlitvi za določen čas za isto delo. Določa se tudi, da se čas izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja všteva v delovni čas, ter obveznost, da se delavcu, ki ga delodajalec napoti na delo v tujino, zagotovi informacije o plačilu, do katerega je slednji upravičen v skladu s pravom, ki se uporablja v državi gostiteljici, ter informacijo o povezavi na enotno uradno nacionalno spletno mesto.

Za zagotavljanje potreb usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja se ob upoštevanju zahtev iz Direktive 2019/1158/EU nadgrajuje ukrepe, vezane na krajši delovni čas, delo na domu in možnost drugačne razporeditve delovnega časa, ob tem pa se kot nov institut uvaja t. i. oskrbovalski dopust, vključno z dopolnitvijo obsega neutemeljenih odpovednih razlogov.

Odpravlja se tudi neskladje s pravom EU zaradi nepravilne implementacije Direktive 2003/88/ES (glede obdobja za prenos letnega dopusta) v nacionalno zakonodajo ter zagotavlja ustrezni prenos Direktive 2014/67/EU o izvrševanju Direktive 96/71/ES o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev in spremembi Uredbe (EU) št. 1024/2012 o upravnem sodelovanju prek informacijskega sistema za notranji trg (uredba IMI) (ugotovljena neskladnost nacionalnih ukrepov z 12. členom direktive, izvajanjem načela enakega obravnavanja moških in žensk v zvezi z dostopom do zaposlitve, poklicnega usposabljanja in napredovanja ter delovnih pogojev in ustrezno izvajanje 7. člena MESL).

Preostale spremembe in dopolnitve se po pojasnilu predlagatelja nanašajo na ureditev zvišanja nadomestila plače za čas nezagotavljanja dela pri uporabniku, redefinicijo postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga, učinkovitejše zadržanje učinkovanja odpovedi predstavnikov delavcev, že prej omenjeno pravico do odklopa ali pa so redakcijske oziroma se z njimi odpravlja nejasnosti pri uporabi nekaterih institutov v praksi.

Komisija je bila seznanjena tudi s predlogi amandmajev reprezentativnih delodajalskih organizacij (Trgovinske zbornice Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije, Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, Združenja delodajalcev Slovenije, Združenja delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije) za črtanje 6., 7., 10., 12., 15., 19., 20., 25. in 31. člena predloga zakona, hkrati s smiselnim črtanjem drugega, tretjega, četrtega in petega odstavka 38. člena predloga zakona, ki ureja dokončanje postopkov in uporabo zakona. Predlagajo tudi spremembo 39. člena predloga zakona na način, da bi zakon začel veljati šele devetdeseti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in ne že naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, kot predlaga predlagatelj.

Pristojna komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide predlogov amandmajev reprezentativnih delodajalskih organizacij v okviru glasovanj **ni podprla.**

Komisiji sta bili seznanjeni tudi s Stališčem interesne skupine delojemalcev, ki ga je slednja oblikovala ob obravnavi predloga zakona na 1. izredni seji 24. 10. 2023 in v katerem je bil med drugim povzet tudi poziv in komentar Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) k predlogu zakona.

Interesna skupina delojemalcev ugotavlja, da je bil predlog zakona v zakonodajni postopek vložen po dolgotrajnih pogajanjih v okviru pogajalske skupine ESS. Sindikalna stran se je pogajanj udeleževala in na njih nastopala konstruktivno, z iskanjem rešitev, ki bi bile čim bolj sprejemljive za vse socialne partnerje. Iz tega razloga je bil oblikovan marsikateri kompromis, ki pomeni odstop od prvotnega predloga, ki ga je podalo ministrstvo.

Interesna skupina delojemalcev in ZSSS poudarjata, da so trditve delodajalskih predstavnikov, da njihovi predlogi niso bili upoštevani, zavajajoče in neresnične. Primerjava prvotnega izhodiščnega predloga sprememb ZDR-1 in predloga, ki je vložen v zakonodajni postopek, namreč pokaže, da so bili predlogi in interesi delodajalcev upoštevani v precejšnji meri. Res pa je, da ni bil upoštevan npr. njihov predlog, s katerim bi se odmor za malico izvzel iz delovnega časa delavca.

Večji del razprave članov zainteresirane in pristojne komisije je bil namenjen vprašanju delovanja ESS in ustreznosti postopka priprave in usklajevanja tokratnih predloženih zakonskih rešitev, pri čemer so člani komisij (tudi do izstopa delodajalske strani iz pogajanj o vsebini predloga zakona) zavzeli različna stališča. Nekateri so opozorili na to, da bi bilo treba poleg pravic delavcev nujno zaščititi tudi pravice delodajalcev oziroma bolj poudariti obveznosti delavcev, medtem ko je bilo po drugi strani poudarjeno, da je (tudi zgodovinsko gledano) ključno izhodišče za zakonsko urejanje področja delovnih razmerij zaščita šibkejše strani, ki je v tem primeru delavec, čemur sledijo tudi tokratne predložene zakonske spremembe.

Opozorjeno je bilo tudi na to, da ima socialni dialog tripartitni značaj in da je s tega vidika treba vložiti vse možne napore v vključevanje vseh treh strani v enakopravno dogovarjanje, od katerega pa posamezna stran ne bi smela odstopati zgolj zaradi dejstva, da njena pričakovanja v določeni fazi niso uresničena. V tem oziru je bila izpostavljena tudi obveza Vlade Republike Slovenije, da kot vezni člen socialnega dialoga skrbi za to, da drugi dve strani socialnih partnerjev vztrajata pri socialnem dialogu in da so rešitve, ki so sprejete, usklajene v največji možni meri. Obenem je bila podana ocena, da bi kot razvita evropska demokracija morali skrbeti za aktiven socialni dialog, ki bi moral biti na bistveno višji ravni, kot smo mu priča trenutno, in pri tem slediti tudi dobrim zgledom iz tujine ter pozivom institucij EU po krepitvi socialnega dialoga, ki tudi na ravni EU čedalje bolj pogosto vstopa v ospredje naporov za usklajevanje interesov delodajalcev in delavcev.

Izpostavljena je bila nujnost zavedanja obeh strani – tako delodajalske kot delojemalske, da nosita vsaka svojo odgovornost z vidika obveznosti in pravic, ki bi morale biti v vsakem primeru jasne in konkretizirane. Prav tako je bilo večkrat pozvano k nadaljevanju pogajanj in socialnega dialoga ter k zavedanju, da so delodajalci in delavci medsebojno odvisni.

Pozvano je bilo tudi k skrbi za to, da se socialni dialog ohrani in krepi že na ravni podjetij oziroma posameznih institucij (tudi prek delavskih zaupnikov kot sogovornikov delodajalcev), saj slednje predstavlja podlago za socialni dialog na višjih ravneh, tudi na ravni države. Če že na ravni podjetij delodajalci ne bodo imeli ustreznih sogovornikov, potem se bo tudi na višjih nivojih težko doreklo sprejemljive in usklajene rešitve, ki bodo potem dejansko izvedljive in upoštevane tudi v praksi.

Tako s strani predstavnikov delodajalcev kot delojemalcev v Državnem svetu je bilo izpostavljenih več odprtih vprašanj, ki bi lahko bila predmet nadaljnjega socialnega dialoga (t. i. božičnica, fleksibilnejše zaposlovanje in odpovedi delovnega razmerja, ureditev odmora delavcev, predstavniki delojemalcev so omenjali več kot 30 dodatnih predlogov za spremembe zakonodaje, poleg že obstoječih tematik, v zvezi s katerimi še ni bilo doseženega soglasja ...), vsaka od prej navedenih strani socialnega dialoga pa je v razpravi podrobno predstavila svoje videnje socialnega dialoga v primeru priprave aktualnega predloga zakona, pri čemer je bilo ugotovljeno, da bi pri določenih vprašanjih zelo težko našli skupni imenovalec, saj nekatera vprašanja ostajajo predmet pogajanj brez ustreznih rešitev že leta.

V razpravi je bilo s strani predstavnikov interesov delodajalcev v Državnem svetu opozorjeno tudi na nujnost skrbi za konkurenčnost slovenskega gospodarstva, ki se bo kmalu soočilo s posledicami ohlajanja gospodarstva na evropski in svetovni ravni, obenem pa se sooča tudi z visokimi stroški del, neugodno davčno obremenitvijo, pa tudi čedalje bolj visoko stopnjo absentizma zaradi različnih razlogov. Predstavniki interesov delojemalcev v Državnem svetu so ob tem opozorili, da aktualne predložene zakonske rešitve delodajalcem ne bodo povzročile dodatnih stroškovnih ali administrativnih obremenitev.

Izraženi so bili tudi pomisleki glede dejanskega učinka predlaganega novega 141.a člena (19. člen predloga zakona), ki se nanaša na subsidiarno odgovornost pogodbenika v okviru gradbene dejavnosti. Predlaga se namreč, da če delodajalec, ki je podizvajalec in izvaja storitev v okviru gradbene dejavnosti, delavcu za delo, opravljeno v okviru izvajanja te storitve, ne zagotovi plače v skladu z določbami tega zakona, je za izpolnitev te obveznosti subsidiarno odgovoren pogodbenik, katerega neposredni podizvajalec je delodajalec. Ne glede na dober namen predlagatelja, bi glede na določila Zakona o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/15, 14/18, 121/21, 10/22, 74/22 – odl. US, 100/22 – ZNUZSZS, 28/23 in 88/23 – ZOPNN-F) predložene rešitve zgolj delno reševale situacije, s katerimi se srečujemo v praksi, saj navedene pravice ne bo mogoče uveljaviti, če ne bo ustrezno izvedeno (npr. spregledano s strani naročnika) nominiranje podizvajalca že v okviru javnega naročila.

Razprava je tekla tudi o ustreznosti postopka priprave in usklajevanja vsebine predloga zakona ter upoštevanja pravil socialnega dialoga. Pri tem je bilo po eni strani opozorjeno na to, da je pri pripravi predlogov zakonov lahko odločilen tudi sam

postopek priprave predlog zakona, predvsem pa vključevanje vseh ključnih deležnikov v pripravo zakonskih določb. Po drugi strani pa je bila podana ocena, da je treba odločanje o ustreznosti vsebine predloženih zakonskih rešitev nujno ločiti od vprašanja ustreznosti postopka, po katerem so bile slednje pripravljene, saj slednji ne more biti glavni razlog bodisi za podporo bodisi nasprotovanje predloženim zakonskim rešitvam.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Danijel Kastelic.

* * *

Boštjan Vilhar, mag. posl. ved
Svetovalec III

Mitja Gorenšček
predsednik